

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2024-2-4>

В. М. Логвиненко

*Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
м. Львів, Україна*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9273-1983>

v.logvynenko@ldubgd.edu.ua

РОЗШИРЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ СЛУЖБ СУПРОВОДУ В СИСТЕМІ МВС УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Метою статті є визначення особливостей діяльності служб супроводу в структурі МВС України та обґрунтування важливості розширення повноважень цих служб, зокрема в питанні професійної реабілітації та соціального супроводу на робочому місці. Основне завдання цих служб – надання необхідної соціальної підтримки особовому складу, який отримав поранення або травми під час виконання службових обов'язків, а також їхнім сім'ям, включаючи сім'ї загиблих або зниклих безвісти.

У статті акцентовано на доцільності розширення повноважень цих служб для забезпечення комплексної реабілітації та соціальної інтеграції осіб з інвалідністю. Це включає професійну реабілітацію та соціальний супровід на робочому місці, допомогу в адаптації до нових умов праці, підтримку під час проходження медичних комісій, сприяння в отриманні пільг і компенсацій, а також забезпечення рівних прав та можливостей для всіх працівників. Наголошено на ефективності залучення фахівців, які працюють у системі МВС, для надання соціального супроводу на робочому місці, оскільки вони знайомі зі специфікою роботи, корпоративною культурою та вимогами до працівників. Такий підхід сприяє кращій інтеграції та підтримці працівників з інвалідністю, покращенню комунікації та розуміння в колективі. Крім того, в статті підкреслено необхідність постійного вдосконалення механізмів соціальної підтримки у відповідь на сучасні виклики, включаючи військові конфлікти та інші надзвичайні ситуації. Пропонується адаптація міжнародного досвіду та впровадження сучасних технологій для покращення процесу соціального супроводу та реабілітації.

Автор дослідження також звертає увагу на важливість соціально-психологічної підтримки та реабілітації для осіб, які постраждали внаслідок бойових дій або отримали травми під час служби, з метою забезпечення їх соціальної та матеріальної незалежності та інтеграції в суспільство.

Таким чином, дослідження спрямовано на розроблення та впровадження ефективних механізмів соціальної підтримки, що є надзвичайно важливим для забезпечення гідних умов життя та праці для військовослужбовців, рятувальників, поліцейських та їхніх сімей з огляду на сучасні виклики.

Ключові слова: соціальний супровід, професійна реабілітація, соціальна інтеграція, особа з інвалідністю.

V. M. Lohvynenko

Lviv State University of Life Safety, Lviv, Ukraine

EXPANSION OF SUPPORT SERVICES IN THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS: PATHWAYS AND PROSPECTS

The aim of the article is to identify the specific activities of support services within the structure of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine (MIA) and to justify the importance of expanding the powers of these services, particularly in the area of professional rehabilitation and workplace social support. The primary objective of these services is to provide essential social support to personnel who have sustained injuries or trauma while performing their duties, as well as to their families, including those of the deceased or missing.

The article emphasizes the importance of expanding the powers of these support services to ensure comprehensive rehabilitation and social integration of individuals with disabilities. This includes professional rehabilitation and workplace support, aiding in adaptation to new working conditions, assisting with medical commissions, facilitating access to benefits and compensations, and ensuring equal rights and opportunities for all employees.

The study highlights the effectiveness of involving specialists within the MIA system to provide workplace social support, as they are familiar with the specific work environment, corporate culture, and employee requirements. This approach enhances the integration and support of employees with disabilities, fostering better communication and understanding within the workforce.

Furthermore, the article underscores the need for continuous improvement of social support mechanisms in response to modern challenges, including military conflicts and other emergencies. It advocates for the adaptation of international experience and the implementation of modern technologies to enhance the process of social support and rehabilitation.

The research also points to the significance of socio-psychological support and rehabilitation for individuals affected by combat or service-related injuries, aiming to ensure their social and material independence and integration into society.

In conclusion, the study calls for the development and implementation of effective social support mechanisms to provide dignified living and working conditions for military personnel, rescuers, police officers, and their families, addressing the urgent needs arising from contemporary challenges.

Key words: social support, professional rehabilitation, social integration, person with a disability.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю забезпечення соціальної підтримки та реабілітації особового складу в системі МВС України, що постраждали під час виконання службових обов'язків. В умовах зростання кількості поранених і травмованих осіб, а також тих, хто отримав інвалідність, виникає потреба у створенні ефективних механізмів соціальної інтеграції та професійної реабілітації. Це дозволить забезпечити гідні умови життя та праці для тих, хто постраждав, та їхніх сімей. Також сучасні виклики, пов'язані з воєнними конфліктами та іншими надзвичайними ситуаціями, потребують постійного вдосконалення системи соціальної підтримки. Це включає адаптацію міжнародного досвіду та впровадження новітніх технологій для покращення процесу надання послуг. Дослідження в цьому напрямі сприятимуть розробленню нових методик і підходів до професійної реабілітації та соціального супроводу, що враховують специфіку роботи в системі МВС та потреби осіб з інвалідністю. Це допоможе забезпечити рівні права та можливості для всіх працівників, включаючи запобігання насильству за ознакою статі. Проведення досліджень у цій сфері дозволить вивчити та впровадити ефективні методи надання соціально-психологічної підтримки та реабілітації для осіб, які постраждали внаслідок воєнних дій або отримали травми під час служби, що сприятиме їх соціальній та матеріальній незалежності, а також інтеграції в суспільство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем надання соціальних послуг особам, які здійснюють професійну діяльність у зонах розмежування та ескалації воєнних конфліктів, а також тим, хто бере в них без-

посередню участь, займаються такі науковці, як А. Беспалько, З. Гонтар, О. Джус, А. Каспрук, Е. Костишин, Д. Кравець, В. Логвиненко, Т. Семигіна, О. Столярик, Ю. Шевців та ін. Зокрема, Е. Костишин та Ю. Шевців досліджують особливості політики ветеранського розвитку, створення можливостей усебічної реалізації для ветеранів одночасно із впровадженням політики щодо гарантій їх соціального захисту [6]. Т. Семигіна та О. Столярик розглядають специфіку ветеранської спільноти як клієнтів соціальної роботи та методи надання соціальної підтримки, орієнтованої на сильні сторони клієнтів [10]. А. Беспалько, О. Джус, Д. Кравець обговорюють основні підходи до визначення проблем і потреб особового складу та визначають основні види соціальних послуг, що можуть надаватися військовослужбовцям та членам їхніх сімей [5]. З. Гонтар та А. Каспрук акцентують увагу на важливості дієвості публічної політики в сприянні зайнятості ветеранів війни в Україні, створення робочих місць, розвитку самозайнятості та підприємництва [2].

Продовження досліджень у цьому напрямі є ключовим для забезпечення комплексної підтримки та реабілітації військовослужбовців, рятувальників, поліцейських та їхніх сімей, що є надзвичайно важливим в умовах сучасних викликів.

Метою статті є визначення особливостей діяльності служб супроводу в структурі МВС України та обґрунтування важливості розширення повноважень цих служб, зокрема в питанні професійної реабілітації та соціального супроводу на робочому місці.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2024 р. № 948 у структурі МВС має бути

створено служби супроводу військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, поліцейських та членів їхніх сімей [4]. Метою їх діяльності є надання необхідної соціальної підтримки особовому складу, зокрема тим із них, які під час виконання службових завдань отримали поранення чи травми, що спричинили обмеження життєдіяльності та здоров'я, а також їхніх сімей та сімей тих, хто загинув чи потрапив у полон. Такі служби рекомендовано створювати на базі структурних підрозділів, відповідальних за соціальний захист військовослужбовців, рятувальників, поліцейських та їхніх сімей. До основних завдань служб супроводу, визначених у Порядку організації діяльності служб супроводу військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, поліцейських та членів їхніх сімей, належать: супроводження особового складу системи органів внутрішніх справ України, які отримали поранення, травму, захворювання під час служби, та підтримка зв'язку з їхніми сім'ями; допомога у проходженні військово-лікарських комісій та медико-соціальних експертних комісій (з 1 січня 2025 р. – оцінювання повсякденного функціонування особи експертними командами); супроводження сімей загиблих, зниклих безвісти, полонених або інтернованих, сприяння в отриманні ними відповідних пільг і реалізації гарантій; участь у відновлювальних заходах для осіб, позбавлених свободи через збройну агресію; сприяння в оформленні документів для отримання пільг і компенсацій; підтримка військовослужбовців, рятувальників, поліцейських, які звільняються зі служби; виявлення порушених прав і соціальних гарантій та забезпечення комунікації з органами влади для надання соціальної підтримки; забезпечення рівних прав та можливостей для жінок і чоловіків, запобігання насильству за ознакою статі [4]. Реалізація окреслених завдань службою супроводу створює базу соціальної підтримки названої категорії осіб.

Проте, на нашу думку, доречно розширити повноваження цього органу за умови наявності в штаті фахівців, які за професійною кваліфікацією можуть надавати соціальні послуги. Такий підхід узгоджується з постановою КМУ «Про організацію надання соціальних послуг», зокрема в питаннях організації та надання соціальних послуг. Цією постановою визначено, що надання відповідних послуг можливе через запровадження посад відповідних фахівців (працівників) та проведення їх навчання, підвищення професійної компетентності/кваліфікації працівників – надавачів соціальних послуг [8]. Збільшення числа

військовослужбовців, рятувальників, поліцейських, які отримують поранення, травму чи захворювання під час служби, що почасти призводить до набуття інвалідності, вимагає створення умов для реалізації їхніх прав і рівного доступу до всіх сфер життя. Особи з інвалідністю потребують комплексної реабілітації для відновлення функцій організму, соціальної та матеріальної незалежності, трудової адаптації та інтеграції в суспільство. Професійне залучення осіб з інвалідністю є ключовим показником їх соціальної інтеграції та економічної незалежності, тому питання професійної реабілітації залишається актуальним [7]. Саме тому ми пропонуємо надавати в системі МВС послугу соціального супроводу під час працевлаштування та на робочому місці. Зміст даної послуги включає: проведення бесід щодо можливих проблем після початку трудової діяльності; організацію зустрічей з працівниками, які мали схожі життєві обставини, та представниками громадських організацій; аналіз виконання посадових обов'язків та можливих проблем на робочому місці; вивчення особливостей робочого середовища; постійний моніторинг ситуації на робочому місці; виявлення потреби в адаптації робочого місця до індивідуальних потреб; надання рекомендацій роботодавцю щодо доступності інфраструктури; дослідження умов праці та усунення можливих перешкод; обговорення з роботодавцем можливостей покращення умов праці та адаптації робочого місця; сприяння в отриманні інших послуг та взаємодія з іншими суб'єктами соціального супроводу; навчання навичкам соціально-середовищної орієнтації та користуванню засобами соціального пристосування; допомога в освоєнні робочого місця та ін. [3].

Отже, для здійснення такого супроводу найдоцільніше залучати фахівця, який працює в системі МВС, адже це має кілька важливих переваг. По-перше, такий фахівець добре знає специфіку роботи, корпоративну культуру та вимоги до працівників, що дозволяє йому ефективніше допомагати отримувачу супроводу адаптуватися до нових умов. По-друге, він може надавати постійну підтримку та наставництво, що сприятиме підвищенню впевненості та професійного розвитку працівника. По-третє, фахівець може краще зрозуміти індивідуальні потреби та можливості свого клієнта, що дозволить створити більш комфортні та продуктивні умови праці. Нарешті, наявність фахівця, який вже є частиною колективу, сприятиме кращій комунікації між працівником та іншими співробітниками, що допоможе уникнути непорозумінь і конфліктів. Ці фактори роблять соціальний супровід на робочому місці особи

з інвалідністю фахівцем, який там працює, ефективним інструментом для інтеграції та підтримки таких працівників [1].

Принагідно слід зазначити, що МВС надає повну підтримку та соціальний супровід постраждалим унаслідок бойових дій та ветеранам системи МВС. Цей комплекс послуг включає медичне забезпечення, фізичну та психологічну реабілітацію, відновлення документів, формування пакету документів для отримання статусу учасника бойових дій, комплексну реабілітацію, можливість займатися спортом і працевлаштування в системі МВС. Щодо ветеранів здійснюється соціальний супровід, а підтримка припиняється лише за відсутності потреби. МВС повертає ветеранів на службу, якщо це дозволяє їх здоров'я та є бажання. Для ветеранів з інвалідністю створюються робочі місця, наприклад, у центральних органах виконавчої влади системи МВС [9]. Тож розширення повноважень служб супроводу військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, поліцейських та членів їхніх сімей дозволить створити належні умови для соціальної інтеграції названих категорій осіб.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок. Створення служб супроводу для військовослужбовців, рятувальників, поліцейських та членів їхніх сімей у структурі МВС України є актуальним завданням в реалізації соціальної інтеграції постраждалих від російсько-української війни. Ці служби мають на меті надання соціальної підтримки особам, які отримали поранення або травми під час виконання службових обов'язків, а також їхнім сім'ям, включаючи сім'ї загиблих або зниклих безвісти. Розширення повноважень цих служб дозволить забезпечити комплексну реабілітацію та соціальну інтеграцію осіб з інвалідністю, зокрема через професійну реабілітацію та соціальний супровід на робочому місці. Залучення фахівців, які працюють у системі МВС, для надання соціального супроводу на робочому місці є ефективним інструментом для інтеграції та підтримки працівників з інвалідністю.

Перспективи подальших досліджень включають надання оцінки ефективності впровадження служб супроводу та їх впливу на соціальну інтеграцію та реабілітацію осіб з інвалідністю. Важливо розробити та впровадити нові методики соціального супроводу, які враховують специфіку роботи в системі МВС та потреби осіб з інвалідністю. Вивчення та адаптація міжнародного досвіду у сфері соціального супроводу та ре-

абілітації військовослужбовців, рятувальників і поліцейських також є перспективним напрямом. Дослідження можливостей використання сучасних технологій для покращення процесу соціального супроводу і реабілітації, включаючи дистанційні консультації та онлайн-платформи, можуть значно підвищити ефективність надання послуг.

Список літератури:

1. Волгіна О.М., Іванова О.Л. Соціальний супровід людей з інвалідністю на робочому місці : посібник ; ПРООН в Україні, Спільна Програма «Сприяння інтеграційній політиці та послугам для людей з інвалідністю в Україні». Київ : Ваіте, 2018. 36 с.
2. Гонтар З.Г., Каспрук А.В. Особливості публічного управління зайнятністю ветеранів в Україні у контексті євроінтеграції. *Публічне управління та соціальна робота*. 2023. Том 2. С. 5–13.
3. Державний стандарт соціальної послуги соціального супроводу при працевлаштуванні та на робочому місці. Затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 21.09.2016 р. № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1359-16#Text>
4. Деякі питання впровадження діяльності служб супроводу військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, поліцейських та членів їх сімей : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2024 р. № 948. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/948-2024-%D0%BF#Text>
5. Джус О., Беспалько А., Кравець Д. Соціальний супровід військовослужбовців та членів їхніх сімей в умовах правового режиму воєнного стану. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2023. № 4(56). С. 41–45.
6. Костишин Е.І., Шевців Ю.О. Особливості реалізації політики ветеранського розвитку в Україні. *Публічне управління та соціальна робота*. 2023. Том 2. С. 19–24.
7. Логвиненко В.М. Особливості професійної реабілітації та соціальної інтеграції рятувальників, які отримали інвалідність. *Публічне управління та соціальна робота*. 2024. Том 1. С. 65–69.
8. Про організацію надання соціальних послуг : постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 р. № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text>
9. Реабілітація та соціальний супровід ветеранів та військовослужбовців, які пройшли полон. 16.11.2024 р. *Міністерство внутрішніх справ України*. URL: <http://surl.li/bodchi>
10. Столярик, О., Семигіна, Т. Повернутися з війни: психосоціальна підтримка ветеранів/-нок та членів їхніх сімей. *Social Work and Education*, 2023. Vol. 10. № 1. Р. 63–77.

References:

1. Volhina, O. M., & Ivanova, O. L. (2018). Sotsialnyi suprovid liudei z invalidnistiu na robochomu mistsi: posibnyk [Social Support for People with Disabilities in the Workplace: a Guide]/PROON v Ukraini, Spilna Prohrama "Spryiannia intehratsiunii politytsi ta posluham dlia liudei z invalidnistiu v Ukraini". Kyiv: Vaite. 36 s. [in Ukrainian].
2. Hontar, Z. H., & Kaspruk, A. V. (2023). Osoblyvosti publichnoho upravlinnia zainiatistiu veteraniv v Ukraini u konteksti yevrointehratsii. [Features of Public Employment Management for Veterans in Ukraine in the Context of European Integration]. Publichne upravlinnia ta sotsialna robota. Tom 2. S. 5–13. [in Ukrainian].
3. Derzhavnyi standart sotsialnoi posluhy sotsialnoho suprovodu pry pratsevlashtuvanni ta na robochomu mistsi. Zatverdzheno nakazom Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy 21.09.2016 r. № 1044. (2016). [State Standard for the Social Service of Employment Support and Workplace Assistance. Approved by the Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine on September 21, 2016, No. 1044.]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1359-16#Text> [in Ukrainian].
4. Deiaki pytannia vprovadzhennia diialnosti sluzhb suprovodu viiskovosluzhbovtziv, osib riadovoho i nachalnytskoho skladu sluzhby tsyvilnoho zakhystu, politseiskykh ta chleniv yikh simei: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20.08.2024 r. № 948. (2024). [Some Issues of Implementing the Activities of Support Services for Military Personnel, Civil Protection Service Officers, Police Officers, and Their Families: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 20, 2024, No. 948]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/948-2024-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
5. Dzhus, O., Bepalko, A., & Kravets, D. (2023). Sotsialnyi suprovid viiskovosluzhbovtziv ta chleniv yikhnikh simei v umovakh pravovoho rezhymu voiennoho stanu. [Social Support of Servicemen and Their Family Members Under the Legal Regime of Martial Law]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Viiskovo-spetsialni nauky. № 4(56), S. 41–45. [in Ukrainian].
6. Kostyshyn, E. I., & Shevtsov, Yu. O. (2023). Osoblyvosti realizatsii polityky veteranskoho rozvytku v Ukraini. [Features of the Implementation of the Veteran Development Policy in Ukraine] Publichne upravlinnia ta sotsialna robota. Tom 2. S. 19–24. [in Ukrainian].
7. Lohvynenko, V. M. (2024). Osoblyvosti profesiinoi reabilitatsii ta sotsialnoi intehratsii riatuvalnykh, yaki otrymaly invalidnist. [Features of Professional Rehabilitation and Social Integration of Rescuers with Disabilities]. Publichne upravlinnia ta sotsialna robota. Tom 1. S. 65-69. [in Ukrainian].
8. Pro orhanizatsiiu nadannia sotsialnykh posluh: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.06.2020 r. № 587. (2020). [On the Organization of Providing Social Services: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated June 1, 2020, No. 587]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
9. Reabilitatsiia ta sotsialnyi suprovid veteraniv ta viiskovosluzhbovtziv, yaki proishly polon. (2024). [Rehabilitation and Social Support for Veterans and Military Personnel Who Have Been Captured]. Ministerstvo vnutrishnikh sprav Ukrainy. URL: <http://surl.li/bodchi> [in Ukrainian].
10. Stoliaryk, O., & Semyhina, T. (2023). Povernutysia z viiny: psykhosotsialna pidtrymka veteraniv/-nok ta chleniv yikhnikh simei. [Coming Back from War: Psychosocial Support for Veterans and Their Family Members]. Social Work and Education. Vol. 10, No. 1. pp. 63–77. [in Ukrainian].

В. М. Логвиненко

Оглядова стаття.

Надійшла до редакції 16.01.2025

Прийнято до опублікування 18.12.2024